

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК13. ВИРОБНИЧА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА

Спеціальність **014 Середня освіта (Географія)**
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **«Середня освіта (Географія)»**

Освітній рівень **магістр**

Інститут, факультет, відділення **Психолого-природничий факультет**
(назва інституту, факультету, відділення)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма *виробничої* (асистентської) практики для здобувачів освітнього ступеня *магістр* галузі знань *01 Освіта/Педагогіка* спеціальності 014 Середня освіта (Географія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)».

Мова навчання: українська.

Розробники: Трохимчук І.М., кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 10 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)

Протокол № 5 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету _____ (доц. Павелків В.Р.)

© Трохимчук І.М., 2019
© РДГУ, 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 7,5	Галузь знань <u>01</u> <u>Освіта/Педагогіка</u>	Обов'язкова	
Модулів - 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта (Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 5		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 225		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних тижнів - 5	Освітній рівень: магістр	Лекції	
		Практичні	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		Вид контролю: диференційований залік	
		Передумови для вивчення дисципліни: згідно структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія) другого (магістерського) рівня вищої освіти	
		Вид контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

2.1. **Мета** виробничої (асистентської) практики полягає у формуванні професійних компетентностей майбутніх викладачів географії, здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності в умовах закладу вищої освіти, формуванні потреби систематично поповнювати свої знання та творчо

використовувати їх для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної географічної науки.

2.2. Основними завданнями виробничої (асистентської) практики є:

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи закладу вищої освіти, зі специфікою діяльності викладача географії;
- закріплення та поглиблення знань з фахових та психолого-педагогічних дисциплін, творче застосування їх у педагогічній діяльності;
- формування у майбутніх викладачів умінь і навичок організації освітнього процесу у ЗВО;
- оволодіння ефективними педагогічними інноваційними технологіями, формами та методами навчальної та науково-дослідної роботи у вищій школі;
- формування у здобувачів індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності;
- виконання практичних навчально-виховних та науково-дослідницьких завдань, уміння аналізувати та оцінювати власну діяльність;
- формування професійних та особистісних якостей викладача, які відповідають сучасним вимогам суспільства;
- формування потреб у самоосвіті, самовихованні та підвищенні своєї професійної компетентності.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути такі **компетентності**:

Загальні компетентності:

- ЗК 6. Здатність працювати автономно та в команді;
- ЗК 7 Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, поваги до різноманітності;
- ЗК 8. Здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю;
- ЗК 9. Прагнення до здоров'я, благополуччя і безпеки та збереження навколишнього середовища;
- ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність продемонструвати знання і розуміння сучасних теоретичних та методологічних основ географії, а також методик викладання географії у старшій школі та закладі вищої освіти (ЗВО);
- ФК 2. Здатність застосовувати набуті географічні і педагогічні знання, сучасні методики і освітні технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), зокрема у старшій школі та ЗВО;
- ФК 6. Здатність збирати, порівнювати, аналізувати і представляти географічну інформацію у викладанні географії в ЗЗСО та ЗВО,

використовувати сучасні педагогічні методи і підходи, в тому числі геоінформаційні технології;

ФК 9. Здатність організувати роботу учнів та здобувачів вищої освіти за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів та здобувачів з географії, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;

ФК 11. Здатність до застосування набутих педагогічних та спеціальних фахових знань для забезпечення якості освітнього процесу;

ФК 12. Здатність створювати рівноправну, справедливую і доброзичливу атмосферу, що сприяє навчанню усіх учнів і здобувачів вищої освіти, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.

Очікувані результати навчання:

ПРН 7. Уміти вибирати та застосовувати основні дослідницькі методики та інструментарій з географії, які є типовими та інноваційними у старшій школі та ЗВО.

ПРН 8. Уміти характеризувати регіони, ландшафти і місцевості, пояснювати їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками.

ПРН 10. Володіти основами професійної культури, використовувати наукову географічну літературу українською та іноземною мовою, готувати та редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

ПРН 14. Застосовувати сучасні методики і технології, в тому числі педагогічні та інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в ЗЗСО та ЗВО, забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів та здобувачів вищої освіти під час освітнього процесу та приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах.

ПРН 15. Застосовувати методи діагностування досягнень учнів та здобувачів вищої освіти, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та майбутнього професійного самовизначення учнів, готувати їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПРН 16. Уміти діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю, формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, організувати співпрацю учнів та їх ефективну роботу в команді, визначати оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності.

ПРН 18. Уміти використовувати методи організації практичної роботи учнів із вивчення суспільної географії країн та регіонів світу, географічного простору Землі.

3. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ

Перед початком практики проводиться настановча конференція, на якій завідувач кафедри та груповий керівник розкривають перед студентами мету

практики, знайомлять їх з базами практики, основними завданнями, порядком проходження практики та оформлення звітної документації. Студенти обов'язково проходять вступний інструктаж з охорони праці.

Упродовж першого тижня студент-практикант:

- знайомиться з закладом вищої освіти, з системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів, із студентською аудиторією, наявною навчально-методичною літературою, дидактичним і технічним забезпеченням освітнього процесу;

- складає індивідуальний план роботи практиканта на період практики, який в установленому порядку перевіряється та затверджується керівником практики;

- здійснює аналіз змісту навчальних і робочих програм з фахових дисциплін на період практики;

- відвідує і здійснює аналіз лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять (по 2 заняття кожного типу) із фахових дисциплін викладачів кафедри з метою практичного ознайомлення зі структурою та методикою їх проведення у ЗВО.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА

Навчально-методична робота передбачає:

- підготовку планів-конспектів навчальних занять та їх методичного забезпечення;

- проведення занять з фахових дисциплін, за якими закріплені магістри-практиканти згідно індивідуального плану;

- самоаналіз проведених занять, виявлення переваг і недоліків проведеного заняття, узагальнення висновків про ефективність їх проведення;

- здійснення зв'язку даних занять з самостійною та індивідуальною роботою студентів, а також міжпредметних взаємозв'язків;

- проведення консультацій щодо підготовки до практичних занять з фахових дисциплін;

- розробка наочності та засобів активізації пізнавальної діяльності студентів;

- участь у роботі методичних семінарів кафедри закладу з питань організації і методики проведення занять з фахових дисциплін;

- участь у роботі засідань кафедри;

- ознайомлення з освітніми інноваціями у професійній діяльності викладачів кафедри та їх практичне освоєння.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Науково-дослідна робота передбачає:

- ознайомлення з науково-дослідною роботою кафедри закладу вищої освіти;

- допомога здобувачам бакалаврського рівня вищої освіти щодо написання курсових робіт, у підготовці доповідей, рефератів, статей, тез тощо;

- робота в наукових групах, проблемних групах тощо, виконання науково-дослідницьких завдань;
- використання інноваційних технологій, різноманітних форм та методів навчальної та науково-дослідної роботи;
- підготовка й участь у студентській науково-практичній конференції, презентація результатів науково-дослідної роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ВИХОВНА РОБОТА

Виховна робота передбачає:

- ознайомлення з організацією і системою виховної роботи кафедри, студентським самоврядуванням у даному закладі, роботою кураторів;
- виконання обов'язків помічника куратора академічної групи здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти;
- участь у виховній роботі закріпленої групи, проведення виховних годин, дискусій, бесід з сучасних проблем соціалізації особистості, творчого розвитку особистості, вирішення конфліктних ситуацій тощо;
- вивчення колективу академічної групи;
- підготовка та проведення виховного заходу в академічній групі;
- участь у навчально-виховних заходах, що на час практики відбуваються у закладі вищої освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПІДСУМКИ ПРАКТИКИ

Завершується робота студентів оформленням звітної документації та підготовкою до участі у підсумковій конференції за результатами практики. Студенти готують доповідь про досвід науково-педагогічної діяльності викладачів кафедри, з яким ознайомилися під час практики, розробляють наочну презентацію підготовленого методичного заходу; фіксують результати рефлексії власної науково-педагогічної діяльності; готують методичні розробки і наочні посібники.

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ ВИРОБНИЧОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

№ з/п	Змістовий модуль	Кількість годин
1.	Організаційна діяльність студентів	30
2.	Навчально-методична робота	65
3.	Науково-дослідна робота	50
4.	Виховна робота	50
5.	Підсумки практики	30
	Всього	225 год

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання для студентів магістратури передбачає творчий, пошуковий підхід. Студенти можуть досліджувати конкретні дидактичні

проблеми вищої школи, розробляти науково-методичні теми, пропонувати методичні розробки нетрадиційних форм і методів навчання у вищій школі, впровадження освітніх інновацій у професійну діяльність професорсько-викладацького складу кафедри закладу вищої освіти. Результати досліджень можуть бути презентовані у формі буклету, листівки, плакату, презентації з допомогою мультимедійних засобів.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- словесний метод (лекція, дискусія, бесіда, метод проблемного викладу навчального матеріалу тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання завдань, підготовка презентацій, розроблення методичних матеріалів).

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль передбачає:

- усне або письмове опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на науково-методичних заходах.

Підсумковий контроль – захист результатів роботи практики (звіт) – залік.

8. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Спостереження за роботою студента; обговорення залікових занять, обговорення проведеного студентами виховного заходу, доповідь на звітній конференції, конкурс наочних посібників.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В університеті діє накопичувальна кредитно-трансферна система оцінювання програмних результатів навчання студентів, що реалізується в ході виконання і захисту практичних/лабораторних робіт, виконання ІНДЗ та модульного контролю, для яких визначено мінімальну кількість балів, яку слід набрати для формування рейтингового балу студента та виставлення його у залікову книжку і відомість успішності студентів з відповідними оцінками за національною та Європейською кредитно-трансферною системами на рівні 60% від запланованого.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів

Поточний контроль за діяльністю практикантів здійснює керівник практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять. Підсумкову оцінку виставляє тимчасово створена комісія у складі викладачів випускової кафедри.

Роботу практикантів оцінюють за такими видами діяльності: *навчально-методична робота; наукова і виховна робота.*

Оцінка за *навчально-методичну роботу* складається з оцінок, виставлених за проведення і аналіз занять з дисциплін, за якими був закріплений практикант, рівень методичного забезпечення занять, за організацію самостійної роботи здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти.

Рівень наукової роботи визначається за такими показниками: підготовка доповіді та участь в науковому, науково-методичному семінарі кафедри, науково-практичній конференції, консультування студентів щодо написання самостійних, індивідуальних, курсових робіт, рефератів, тощо.

Облік та оцінку *виховної роботи* практикантів здійснюють куратори, враховуючи ставлення до інших учасників освітнього процесу, якість виконання роботи куратора в закріпленій академічній групі та проведення виховних заходів.

Позитивну оцінку отримують студенти, які регулярно відвідували базу практики, виконали всі індивідуальні завдання, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практики.

Студентів, котрі не виконали програму практики й отримали незадовільний відгук з бази практики, або незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховують з закладу освіти.

Оцінювання асистентської практики здійснюється в цілому за 100-бальною системою:

Оцінювання асистентської практики

<i>Номер за порядком</i>	<i>Вид звітної роботи</i>	<i>Всього балів</i>
1.	Проведення лекції	15
2.	Проведення залікових практичних та лабораторних занять	10/10
3.	Конспекти залікових занять	5/5
4.	План-конспект лекції	5
5.	Аналіз відвіданих занять	5
6.	Наукова робота	15
7.	Виховна робота	15
8.	Творче індивідуальне завдання	15
Всього		100

Основні критерії оцінювання асистентської практики

Оцінку «відмінно» студент отримує, якщо під час практики він проявив глибоке розуміння теоретичного матеріалу; основні вміння сформовані та засвоєні ним на високому рівні; виклад матеріалу логічно послідовний, доказовий, висновки й узагальнення відповідають сучасному рівню викладання у вищій школі; відгуки керівників про проходження студентом практики позитивні; звітна документація про проходження асистентської практики оформлена за встановленими вимогами.

Оцінку «добре» студент отримує, якщо під час практики він проявив знання теоретичного матеріалу, проте окремі вміння сформовані на недостатньо високому рівні, у висновках та узагальненнях, зафіксованих у звітних матеріалах, наявні окремі неточності, відгуки керівника щодо проходження студентом практики позитивні за наявності незначних зауважень щодо змісту й оформлення матеріалів асистентської практики.

Оцінку «задовільно» студент отримує, якщо його знання свідчать про загальне розуміння основних питань програми практики; у практичній діяльності виявлено значні недоліки в теоретичних знаннях; недостатньо сформовані основні вміння та навички викладацької роботи, слабо аргументовані висновки й узагальнення; відгуки керівника про проходження педагогічної практики загалом позитивні, але наявні суттєві зауваження, помітні недоліки в оформленні документації про проходження асистентської практики.

Оцінку «незадовільно» студент отримує, якщо не володіє теоретичними знаннями; не виконав завдання асистентської практики; відгуки керівників про

проходження практики негативні; документація про проходження асистентської практики не оформлена відповідно до вимог.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література, інтернет-ресурси, робоча програма асистентської практики, методичні рекомендації щодо проходження виробничої (асистентської) практики студентами магістратури.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. / Л.В. Артемова. - Київ : Кондор, 2008.

2. Артющина М.В. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посіб. / М. В. Артющина, О. М. Котикова, Г. М. Романова та ін. - Київ : КНЕУ, 2007.

3. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі: навч. посіб./В.Т.Білоус, Л.І.Горюнова, А.В.Цимбалюк, С.Я.Цимбалюк. - Ірпінь, 2001.

4. Бутенко Н.Ю., Грущенко Л.М. Педагогічна практика: підготування та реалізація: навч. посібник / за ред. Н.Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 184 с.

5. Врублевська М.О. Секрети успішного уроку географії / М.О. Врублевська - Х.: Вид. група «Основа», 2005.-144 с.

6. Дудка С.В. Навчальні ігри на уроках географії / С.В. Дудка - Х.: Вид. група «Основа», 2005. - 96 с.

7. Карти та робота з ними / упоряд.: В.Серебрій, Н.Муніч. - К.: Шк.світ, 2007. - 128 с.

8. Педагогічна та асистентська практика студентів-географів : навч.-метод. посібник / укладач: М.М. Лаврук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014.-126С.

9. Педагогічна практика студентів: Інструктивні матеріали / уклад. Д.Д. Герцюк, Т.В. Равчина, С.Б. Цюра, Х.П. Мазепа. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 79 с. 9. Позакласні заходи з географії. - Х.: Вид. група «Основа», 2004. - 96 с.

10. Пустовіт Г.П. Методика навчання географії : навч. посіб. для студентів спец. 014 Середня освіта (Географія) / Г.П. Пустовіт, О.П. Войтович, В.О. Мартинюк, М.І. Костолович, І.М. Трохимчик. – Рівне: РВВ РДГУ, 2019. – 117 с.

11. Кожевникова Т.А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя географии в процессе подготовки и проведения педагогической практики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кожевникова Татьяна Александровна. – Мурманск, 2006. – 152 с.

12. Костолович М. І. Асистентська практика : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня магістра зі спеціальності 101 Екологія / М. І. Костолович,

Н.В. Денисюк, Л.В. Ойцось. – Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 172 с.

13. Трохимчук І.М. Методичні рекомендації до проходження виробничої (асистентської) практики для здобувачів магістерського рівня вищої освіти спец. 014 Середня освіти (Географія) / І.М. Трохимчук, М. І. Костолович. – Рівне: Видавничий центр РДГУ, 2019. – 49 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ (ІНТЕРНЕТ) РЕСУРСИ

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Обласна наукова – м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.
5. Міська – м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.

Ресурси мережі Інтернет:

1. Інноваційні форми, методи і технології навчання: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invnz.blogspot.com/>

2. Географія&Історія. Навчально-методичний сайт ПрАТ «Інститут передових технологій» / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.osvitanet.com.ua>1. Портал сучасних педагогічних ресурсів / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua/ukr>

3. Методичний портал. Інтерактивні технології навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://metodportal.net/node/2633>

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Київ / [Електронний ресурс]. – режим доступу: www.nbuv.gov.ua